

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae

Schnorrenberg, Anno

Coloniae, 1740

Titulus IV. De Transactionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62040](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62040)

TITULUS IV.

DE

Transactionibus.

TRansactio est rei dubiæ & litis incertæ nondum finitæ, aliquo dato, retento, vel promisso conventa decilio. Dividitur in realem, quæ ad Successores rei, super qua transactum, transit: & personalem, quæ durat, quamdiu transigens vivit, nec ad Successores transit. Exemplum est in *cap. de catero. 5. de transact.* Causa efficiens sunt transigentes, quos nec materia nec lex prohibet à transigendo. Materia est res dubia & lis incerta. Ad formam transactionis duo requiruntur: 1mo. Ut de re dubia fiat, super qua lis est vel jam intentata, vel intentari potest. 2do. Ut utrique transigenti aliquod onus imponatur. Finis transactionis est, ut vel lis evitetur, vel jam cœpta finiatur. Effectus est idem, qui rei judicatæ: quod controversia legitimâ semel transactione finita, prætextu novarum probationum vel instrumentorum post reperorum, resuscitari non possit.

Quæres primò. Quomodo transactio ab amicabili compositione distinguitur?

R. Distinguitur in hoc, quod amicabilis compositio gratis fiat nullo dato aut retento. *Cap. super eo. 7. de transact.* Ut si quis liti, quam justè move-

re potest, gratis cedat, omnemque actionem remittat, aut si à debitore tuo, qui liquidò centum debet, remissis viginti solùm exigas octoaginta.

Quæres secundò. Quæ personæ transigere non possunt?

R. Quæ non habent liberam rerum administrationem, ut 1mo. Fidei commissio gravatus, 2do. Vassallus sine consensu Domini directi. 3to. Tutor vel curator sine judicis decreto. 4to. Procurator absque speciali mandato, nisi in rem suam sit electus. 5to. Prælarus Ecclesiasticus sine consensu Capituli, *cap. contingit. 3. de transact.* & sui Superioris licentia. *Cap. statuimus. 2. ibid.*

Quæres tertio. An beneficiatus super litigiosis sui beneficii proventibus transigere valeat?

R. Pacto transactionis perpetuo, quo etiam Successores obligentur, absque Ordinarii vel Episcopi consensu transigere nequit: attamen ad tempus vitæ licitè transigit, ita, ut obligatio sit solùm personalis, nec Ecclesiam, vel Successores afficiat. *Cap. de catero. 5. cap. Veniens. 8. de transact.*

Quæres quarto. An super litigioso beneficio fieri possit transactio?

R. Nulla transactio super beneficio Ecclesiastico vel alia quâlibet re spiri-

O o o 2 tuali

tuali fieri potest, ita, ut unus beneficium retineat, qui alteri det, aut aliquid temporale promittat. *Cap. super eo. 7. cap. praterea. 10. de transact. cap. fin. de rerum permut.* Talis enim conventio vel Simoniaca est, vel saltem speciem habet Simoniæ. *Cap. constitutus. 4. de transact.* Attamen, accedente Judicis Ecclesiastici autoritate, super lite beneficiaria talis compositio fieri potest, ut una pars beneficium retineat, alteri verò parti pro cessione juris sui dubii annua pensio spiritualis sive Ecclesiastica, qualis ob spirituale officium dari solet, assignetur. Aliud est de pensione merè temporali, qualis autoritate etiam Superioris permitti non potest, ut litigans cedat liti in juris sui dubii compensationem. *Cap. cum pridem. 4. de pactis.*

Quæres quintò. An super matrimonio controverso transigi possit?

R. Quia jure divino insolubile est matrimonii vinculum, super eo transactio, aut quævis amicabile compositio in præjudicium matrimonii contracti fieri nequit. *Cap. fin. de transactionib.* Nihilominus transactio fieri potest, si illa non tendat ad dissolutionem, sed ad stabiliendum matrimonium, de quo controversia, an legitime sit contractum, dummodo Canonicum non subit impedimentum.

Quæres sextò. An super crimine transigi valeat?

R. Super crimine publico capitali, cui pœna Capitis vel Sanguinis est infligenda, transigere licet. Per *l. tran-*

figere. 18. C. de transact. Nam cuique quovis modo Sanguinem suum redimere licet, dando videlicet Adversario pecuniam, ut ab accusando desistat. De aliis criminibus, quibus pœna Sanguinis non debetur, transigere non licet, ne crimina in boni communis præjudicium maneant impunita.

Quæres septimò. In quibus causis civilibus locum non habet transactio?

R. In his duabus imò. De iis, quæ in testamento vel codicillo sunt relicta, non potest fieri transactio, nisi coram Judice inspectis & cognitis testamenti verbis. 2dò. De alimentis futuris quævis ultimâ voluntate relicta, ne contenti modico de præsentis facili sibi relicta renuntient, & exinde contravoluntatem testatoris egere incipiant, quibus testator alimenta providendo de vitæ necessariis voluit esse prospectum. *L. alimentis. 8. C. de transact. l. cum hi. 8. ff. eod. tit.*

Quæres octavò. An transactio de futuris alimentis, aut de iis, quæ testamento sunt relicta, juramento confirmetur?

R. *Affirmat.* Quia hujusmodi transactio non est intrinsecè mala, nec peccandi præbet occasionem, sed ob utilitatem privatorum solùm est prohibita; quia homines pro modico præsentis jus ad futura remittere solent.

Quæres nonò. Qualiter transactio interpretanda?

R. Est strictè interpretanda: ideòque si transactio fiat de re aliqua certa una, vel pluribus in particulari, ad res

res non expressas haud extendi debet; nisi accessoriarum fuerint aut connexae. Eodem modo transactio ab una persona ad aliam non expressam nunquam est extendenda.

Quæres *decimò*. Ex quibus causis transactio rescinditur?

R. Ex sequentibus. *1mò*. Si ex metu injusto gravi transactio facta. *L. interpositas. 13. C. de transact.* *2dò*. Si dolo sit extorta, tunc per actionem de dolo rescindi potest. *L. sub pretextu. 19. & l. si de falsis. 42. C. de transact.* *3tò*. Ob intervenientem errorem substantialem. *4tò*. Mutuo transigentium consensu, quia res per quascunque causas nascitur, per easdem etiam dissolvitur. *5tò*. Per errorem calculi, nisi etiam super hoc errore fuerit transactum. *L. unie. de errore calculi.*

Quæres *undecimò*. An pars transigens ob inventas probationes novas à transactione recedere possit?

R. *Negativè*. Omnes enim probationes, instrumenta, aliæque partium jura in contrarium allata post finitam

transactionem irrita sunt & inania; etiam si inter partes hoc non fuerit conventum. *Cap. 1. de transact.* Quamvis fortè per incuriam, negligentiam, aut imperitiam in transactione aliquis error juris vel facti sit commissus.

Quæres *duodecimò*. An illa, quo mediante transactio facta, transactionis testis esse valeat?

R. Quamvis, qui Advocatus vel Procurator fuit, in eadem causa testis esse non possit, *cap. fin. de testib. in 6.* Advocatus tamen in causa principali unius ex litigantibus, si causa per transactionem terminetur, transactionis hujusmodi testis esse potest. *Cap. ex literis. 6. de transact.* Ratio est: quia talis in eadem causa testis & Advocatus non est, cum lis sit finita, nec prius præstitit Patrocinium super transactione, sed super principali controversia, quæ per transactionem finitâ, super ipsa testatur transactione.

**

